

ACC. N:R M. 14490: 1-12.

Landskap: Halland Upptecknare: Ingvid Ahlgren, Lund
Härad: Hälsinge Berättare: Alma Svensson, Träsket
Socken: Träsket Berättarens yrke: älska eft. lantbr.
Uppteckningsår: 1958 Född år 1882 i Träsket

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-7. LUF 73
Religiösa inslag i heminredningen. s. 8-12. " 106

När den nya tiden kom till bygden.

Bystämman och äldre mansgille har inte före-
kommit i min tid. Men min far har be-
rättat om det.

Jag kom mer inte ihåg när andelsföreningar-
na bildades, men lantbr. Peter Larsson, Taz-
bel och riksdagsman Anders Elisson, Fagared
var frögångsmän på det området. P. Larsson
var bl a. med om att bilda mejeriföreningen.
Andelsföreningarna finns kvar ännu.

När jag var i 20-årsåldern kom den första
slätkmaskinen och andra slätkmaskiner
till trakten. Karl Elisson i Fagared var den
förste som hade slätkmaskin och han körde
omkring hos de andra bönderna och hogg.
Sedan skaffade sig bönderna egna maskiner
efter hand. Det var nog mest lantmanne-

Omkring 1960 köpte min mor den första cykeln jag såg i mitt liv. Den köpte den av grannens pojke som bodde i Göteborg. Jag minns när det första tåget gick här förbi. Jag fick följa med far och se på kungen som var med tåget. Jag var 6-7 år den gången. Efter hand fick vi bättre vägar och till slut stora landsvägar mot Göteborg. Den gick det lättare att komma fram och man slapp att gå så mycket, men vi höll oss ändå mest till vår egen bult. Näst ningsåra med folket i stan (Varberg) har vi inte haft, utom när vi handlade där.

Hjälleköraren kom varje dag med posten
ända till på senare år. Nu har vi posten
men han har inte kört här mer än ungefär
10 år.

Skjutskället upphörde för min tid och
något gästgiveri har inte funnits i Träsket
vad jag minns. Närmast gästgivarvärd
lig i Houp, men den upphörde för 50 år
sedan eller mer.

I slutet av 1800-t och början av 1900-t var
det några stycken härifrån som emigre-
rade till Amerika, men inga av våra
släktingar eller bekanta. Vi hade det bättre
ställt här än uppe i skogsbygderna, så
emigrationen fick inte någon omfattning
här.

I början av 1900-talet började man gå
ifrån de gamla kringbyggda gårdarna.

Här fide bälte grön genom bickning
och röjning och bälte ^{och} kare, där
måste man ha bälte ullus. Vi har haft
halvtalet här i alla tider och har det än
på ullusen. Tegetale fide ni på boming-
huset för 12 år sedan.

Om mitt bandmoleken hade ni inga
väggfästa bänkar, utan riktiga stolar
och ni hade gardiner och tapeter. Vi so-
v i två och två i utdrag-sängar. I köket hade
ni ingen öppen spis, utan något ni kallade
järnskeiva. Det var en spis utan rög och
man lyfte ut en smut skeiva när man
skulle koka något. Men köken blev så
roliga av det så det var en stor förbät-
ring när ni fick en riktig vedspis.

För hade man kallas på sonman
och på julman, inte så mycket på födel-

Sådan som man och man gav inte heller
bort föderstapfversten. Man skickade mitt
ett av barnen och bjöd stäl och gramma.
För mig fickom på min mors tid men inte
på min. För kom och gide man mycket
amer i gårdarna än nu. Nu skåtar man
sina ärenden i telefon, för man har ju
inte så många tjänare, så att man kan
komma ifrån.

Så länge jag kan minnas har det
funnits handelsbod i Gåsakulla, men det
kom också bränner och sålde brännen, rålar
och bant. Jag kommer särskilt ihåg en
som hette Samuel Johansson. Han kom en
gång i månaden och han var välkommen
för han hade med sig litet anstika och så
sjöng han så fint. De gamla skomakarna
och skräddarna som gide runt i gårdarna

berättade spökehistorier för oss barn, men vi
när man började böja färdigt och vi fick
tillåta att komma till stäm, så försvann
de från gårdarna.

Så länge jag kan minnas hade vi
Västerbotidningen. Vi slog oss ihop ^{med} många
stäm och läste tidningen efter varandra.

Kyrksamheten var mycket större i min
barndom och ungdom än nu. Det var så
fullt i kyrkorna att man ibland fick stå.
Pastor Holmström höll husföreläsningar på gårdarna.
Ungdomarna fick sitta främst och han
höll först ett föreläsning med dem och sedan ett
allmänt föreläsning, han var mycket sträng och
vi var alltid rädda för husföreläsningen. Husfö-
reläsningen hölls nu också ibland, men det är
inte lika det gamla, utan prästen hinner
bara en liten predikan och frågar inte så

mycket. Tidsånden är väl sån att folk
inte bryr sig så mycket om det kyrkliga
nu för tiden. Nu anses det ju inte för syn-
ligt att arbeta på söndagarna. I min
barndom fick vi inte ens sälja mjölk
på söndagarna, utan den fick stå till mån-
dagen.

För nu det aldrig vanligt att fr-
ältrarna själva kom fram båret till
döpet, men man hade alltid en massa
faddrar, som skulle ge båret presenter
och hjälpa det om frältrarna föll i från.
Nu när folk får det bättre har de inte
så många faddrar längre. Vid begravningar
få man nästan aldrig prestaren och inte
heller bår på altaret.

Några väderleksoräder har inte funnits
här.

Religiösa inslag i heminredningen.

När jag var i 20-25-30 års åldern var det sär-
skilt vanligt med bräder och man hade
också bibelspråk på dem. Det var inte bara
särskilt religiösa hem som hade sådana,
utan det förekom i de flesta hem. Man
hade dem både i köket och i fönstren men
Bibelspråket syntes på linne eller gille
och ^{högst} en annorlunda tyg matta. Man
fick dem från Skan (Varberg) från brödrä-
affärerna eller köpte dem av kringhandla-
re handlare. Numera har de kommit en
bräde.

Man hade också begravningsplaster. På
dem stod den dödes namn och en vers.
Det var svart tyg på vitt papper och man
hade en svart ^{namn} matta omkring faden. När

mina frälstar och farfrälstar dog. gjordes
det tavlor efter dem. De köptes i Skan (Varberg)
En man fide namnet prästet och tavlan
inramat, men det kunde också hända att
någon gammal skollärare gjorde tavlor.
De har inte varit vanliga på de sista
60-70 åren.

Det var vanligt i min ungdom att
man hade reproduktioner m. religiösa mo-
tiv, särskilt Jesus på korset, men också
bilder av Martin Luther och Johan Arntz
frälstar. Man köpte dem av kringvandrande
handlare. Dessa tavlor hängde alltid i fir-
manummet, liksom fotografier av prästen. I
mitt mitt hem hade vi ett fotografi på
prästen Eldendahl och hans 13 barn. Han
kom hit 1882 och var mycket omtyckt. Han
var en riktig scharfman. Alla hade hans

fotografi. Man fick själv beställa det hos
fotografen.

Her på träskan har det inte varit van-
ligt med kucifix och kruksstatyer, åt-
minstone inte hos bönderna. Det har jag
bara sett hos diakonissan.

Skullema hade vi familjebibel, men
det var inte vanligt att man använde
den i vardagslivet. För var och en hade sin
bibel. Den gick i arv från far till son, men
det var bara den första årens namn som
stod i den och inga andra anteckningar.

Det var bara vid vigsel eller bårder
som man hade altare i bondhemmen.
Jag själv är vigd i mitt hem och då hade
vi ett bord med en raden bål som altare.
Över på var ljus och blommar. Av min svä-
rson fick vi brudgullar och brudkåttor.

Brudgammarna var små och munda och blå-
da m. gröna plyn och m. röda blommor. Kallan
var också av plyn och hade liknande
mönster som fallarna.

Barn döptes sålunda i hemmet, för festen
Hörsbeld var mest det, men när det nå-
gon gång hände döptes barnet i en racken
glas eller silverskål som man hade och
bordet var pynt med de blommorna man
hade. För var det inte vanligt att man
köpte blommor. En vanlig blomma man
hade inom hus var kishi koshkora. Även
gulmer fäclen, men de hade ingen religiös
 innebörd. De var bara till pynt.

Adventsljus hade man aldrig för och
inte heller adventshjälmar. Jag tror det var
på 20-talet man började med sådant.
När jag gick och läste hade de

en julkrubba i prästgården som ni fick
se på. Krubban och figurerna var av trä.
Men i de övriga hemmen fanns inga
krubbor. De har kommit på senare tid.
Då var det vanligt att en kyrka som
julpyntat. Det började på 20-talet.